

Nr 29.

Ankom till riksdagens kansli den 24 mars 1927 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning av fullmäktiges i riksbanken framställning rörande om- och påbyggnad av riksbankens fastighet i Östersund.

I en till bankoutskottet avlåten, den 27 januari 1927 dagtecknad skrivelse hava fullmäktige i riksbanken hemställt, att bankoutskottet ville hos riksdagen utverka bemyndigande för fullmäktige att i huvudsaklig överensstämmelse med ett av professorn E. Lallerstedt uppgjort förslag för en kostnad av högst 100,000 kronor låta verkställa om- och påbyggnad av riksbankens hus i Östersund.

Till stöd för denna framställning hava *fullmäktige* anfört följande:

»En påbyggnad och modernisering av riksbankens fastighet i Östersund har länge varit ett önskemål och tid efter annan hava förslag därom från kontorsstyrelsen till fullmäktige inkommit, senast i maj 1922. Fullmäktige ansågo det emellertid med då ännu rådande, abnormt höga byggnadskostnader vara mera välbetänkt att se tiden an, och kontorsstyrelsens framställning blev icke av fullmäktige godkänd och således icke heller överlämnad till bankoutskottet.

Fullmäktige hava nu återupptagit frågan och uppdragit åt professor E. Lallerstedt att uppgöra förslag till om- och påbyggnad av bankhuset med en våning.

Professor Lallerstedts förslag omfattar:

ändringar i källarvåningen	kr.	3,850: —
» » bottenvåningen, inklusive utvidgning av kassavalvet »		5,670: —
trappa vid norra gaveln	»	620: —
nytt trapphus vid byggnadens sydvästra hörn	»	8,040: —
påbyggnad med en våning	»	53,799: —
värme-, vatten- och avloppsledningar	»	11,500: —
elektriska belysningsledningar	»	1,000: —
ritningar, kontroll och diverse	»	9,500: —
oförutsedda kostnader	»	5,000: —
		<hr/>
	tillsammans kr.	98,979: —

Vid fullmäktiges bedömande av denna byggnadsfråga hava följande fakta beaktats.

Den nuvarande byggnaden saknar tjänstebostad för verkställande styrelseledamoten, och efter banktidens slut vistas således där endast bankens vakt-

mästare. Genom en påbyggnad med en våning skulle i denna erhållas lämpliga bostadslägenheter för såväl verkställande styrelseledamoten som för kontorets vaktmästare, vilken senare nu disponerar en trång och obekväm bostad om 2 rum och kök. Oavsett att det ur bevakningssynpunkt alltid är en fördel för banken, att verkställande styrelseledamoten har sin bostad inom bankhuset, anse fullmäktige, att det i synnerhet är av vikt, att när så ske kan, bostad beredes nämnde funktionär i de av riksbankens hus, där såsom i Östersund alla lokaler disponeras för bankens egen verksamhet.

Större delen av kontorets arkiv har länge måst förvaras på vinden. Olämpligheten av att handlingar, vilka måste bevaras från förstörelse, äro förvarade på sådant sätt, att de utsättas för risk vid å vinden utbruten eldsvåda, ligger i öppen dag. Enligt förslaget skulle i bottenvåningen nytt arkiv- och bokvalv inredas, rymmande även de arkivalier, som nu förvaras på vinden. Vidare skulle enligt förslaget det alltför trånga kassavalvet utvidgas genom i anspråktagande av det intill gränsande nuvarande arkivvalvet, vilket är för sitt ändamål otillräckligt. Kassavalvet skulle därigenom bliva dubbelt så stort som nu. I bottenvåningen skulle ytterligare inredas ett särskilt rum för blankettförvaring och kopiering m. m., ett mindre lunchrum för personalens räkning samt en till uthyrning åt någon av kontorets tjänstemän avsedd dublett, där vaktmästarbostaden nu är belägen.

Slutligen vilja fullmäktige framhålla den beaktansvärda synpunkten, att den nuvarande, av höga byggnader omgivna och nedtryckta enväningsbyggnaden genom den föreslagna påbyggnaden skulle erhålla ett värdigare utseende och på ett mera tilltalande sätt ingå i stadsbilden.»

Vid skrivelsen voro fogade av professor Lallerstedt uppgjorda ritningar och kostnadsberäkning.

Vid behandlingen av detta ärende ifrågasattes till en början inom utskottet, huruvida de av fullmäktige föreslagna, för verkställande styrelseledamoten och bankvaktmästaren avsedda bostadslägenheterna vore av behovet påkallade. Vid sådant förhållande ansåg utskottet den möjligheten först böra undersökas, om icke det ökade utrymme m. m., som i övrigt kunde erfordras för bankkontorets vidkommande, skulle kunna vinnas allenast genom en förändring av de nuvarande lokalerna. Med anledning härav anhöll utskottet i skrivelse den 8 februari 1927, att fullmäktige ville låta utreda frågan om möjligheten att genomföra en dylik förändring samt därvid tillika meddela uppgift å de kostnader, som kunde vara förenade därmed.

Med anledning härav hava fullmäktige i en till utskottet ställd, den 17 februari 1927 dagtecknad skrivelse anfört

»att den ifrågasatta inskränkningen i arbetena väl kan företagas, men med uppoffring av

1) frukostrum för tjänstemännen (det hittills såsom frukostrum begagnade rummet skulle genom omändringen ingå i det nya arkivrummet, och att avskilja någon del av styrelsens rum för att där inreda frukostrum är icke lämpligt);

2) sund och tillräcklig bostad för bankvaktmästaren samt

3) tjänstebostad för verkställande styrelseledamoten.

Beträffande frukostrum för tjänstemännen hålla fullmäktige före, att ett dylikt rum är behöfligt. Det är varken för allmänheten eller personalen tilltalande, om den senare är nödsakad att intaga sin frukost i själva bank-salen.

Rörande vaktmästarbostaden, som i fullmäktiges skrivelse den 27 nästlidna januari betecknades såsom trång och obekvä, kan ytterligare tilläggas, att densamma av läkare¹ förklarats vara ur hygienisk synpunkt såsom människobostad mindre lämplig. Fullmäktige anse det därför vara en angelägenhet av stor vikt, att vaktmästaren, vilken åvilar skyldighet att bebo anvisad lokal, beredes en tillfredsställande bostad, och detta så mycket mer som den nuvarande vaktmästaren har familj med tvenne barn i den första skolåldern.

I fråga om tjänstebostad för verkställande styrelseledamoten anse fullmäktige det ur bevakningssynpunkt vara en stor fördel för banken, om sådan kan anordnas. Härvid bör erinras därom, att Östersundskontoret är det enda av riksbankens kontor, där endast vaktmästaren är boende inom fastigheten. Vid övriga kontor finnas förutom vaktmästaren även andra lägenhetsinnehavare (någon eller flera av följande: postverket, telegrafverket, verkställande styrelseledamot, gårdskarlar och, i några fall, privata hyresgäster).

Rörande fördelningen på å ena sidan källare och bottenvåning, å andra sidan våningen en trappa upp av den beräknade byggnadskostnaden, kr. 98,979:—, hava fullmäktige infordrat arkitektens, professor Lallerstedts, yttrande, som här bifogas² och varav framgår, att de till källaren och bottenvåningen begränsade arbetena skulle draga en kostnad av kr. 22,890:—, medan påbyggnad av en våning skulle kosta ytterligare kr. 76,089:—.

Genom påbyggnad av en våning skulle följande hyresinkomster kunna påräknas:

för bostad åt verkställande styrelseledamoten, förslagsvis	kr. 2,800,	nu	kr. —	
» » » vaktmästaren	» » » 550,	» » »	500	
» en dubblett, avsedd för någon av bankens tjänstemän,				
förslagsvis	..... » 500,	» »	—	
	förslagsvis summa	kr. 3,850,	nu	kr. 500

Man torde följaktligen genom den föreslagna påbyggnaden kunna erhålla en ökad hyresinkomst av kr. 3,350:—.

Denna ökade hyresinkomst utgör visserligen icke mera än cirka 4,4 % på anläggningskostnaden, kr. 76,089:—, men i betraktande av de för riksbanken angelägna behov, som fyllas genom nu ifrågavarande påbyggnad, synes det fullmäktige, att den beräknade avkastningen bör anses tillfredsställande.»

Förevarande framställning avser en påbyggnad av riksbankens fastighet i Östersund med en våning, varigenom dels vissa ökade och förbättrade utrymmen skulle vinnas inom bankens lokaler, dels bostadsvåning beredas åt verkställande styrelseledamoten vid kontoret, dels ock bankvaktmästaren Utskottet.

¹ Ordföranden i hälsovårdsnämnden, tf. förste stadsläkaren i Östersund.

² Här uteslutet.

erhålla en mera tillfredsställande bostadslägenhet än den han för närvarande disponerar i byggnadens bottenvåning.

Utskottet, som genom en delegation avlagt besök på platsen, har kommit till den uppfattningen, att med hänsyn till bankens verksamhet de föreslagna om- och påbyggnadsarbetena för närvarande knappast kunna anses oundgängligen påkallade. Emellertid torde det icke kunna förnekas att, därest berörda arbeten komma till stånd, åtskilliga beaktansvärda fördelar skulle vinnas med avseende å utrymmena inom banken. Sålunda skulle därigenom kunna i bottenvåningen inredas ett nytt arkiv- och bokvalv, inrymmande även arkivalier, som för närvarande måste förvaras å vinden. Vidare skulle en utvidgning av kassavalvet möjliggöras, varjämte ökade utrymmen i vissa andra avseenden kunde beredas.

Det torde vidare icke kunna bestridas, att det ur bevakningssynpunkt måste anses vara av betydelse, att inom bankens fastighet bostad kan anordnas jämväl för andra befattningshavare än bankvaktmästaren. Härtill kommer, att den nuvarande vaktmästarbostaden befunnits vara mindre tillfredsställande, och slutligen synes även böra beaktas, att genom den föreslagna påbyggnaden fastigheten — vad det rent yttre angår — otvivelaktigt skulle erhålla ett värdigare och mera tilltalande utseende.

* Vid övervägande av nu angivna synpunkter har utskottet icke velat motsätta sig bifall till fullmäktiges förslag.

Kostnaderna för förslaget genomförande hava av fullmäktige beräknats till omkring 99,000 kronor, varav omkring 76,000 kronor skulle belöpa å den ifrågasatta påbyggnaden. Genom densamma skulle enligt fullmäktige kunna påräknas en ökad hyresinkomst av 3,350 kronor, motsvarande omkring 4,4 procent av kostnaden för den nya våningen. Emellertid vill det synas, som om hyresbeloppen beräknats väl lågt. Enligt utskottets mening torde, åtminstone vad angår vaktmästarbostaden och den jämväl föreslagna dubbletten, höjning av nämnda belopp med fog kunna ifrågasättas. Under sådana förhållanden lär avkastningen å det för påbyggnaden beräknade kapitalet få anses tillfredsställande.

Mot kostnadsberäkningarna i fråga om byggnadsarbetena torde intet vara att anmärka. Beträffande de föreslagna detaljanordningarna har utskottet icke funnit anledning till annan erinran än att vid arbetenas utförande synes böra övervägas möjligheten att anordna badrum även inom vaktmästarens bostadslägenhet, så mycket mera som detta, enligt vad utskottet inhämtat, torde kunna ske inom den föreslagna kostnadsramen.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande framställning, må bemyndiga fullmäktige i riksbanken att, i huvudsaklig övensstämmelse med ett av professorn E. Lallerstedt uppgjort förslag, för en kostnad av högst 100,000 kronor låta

verkställa om- och påbyggnad av riksbankens fastighet i Östersund.

Stockholm den 24 mars 1927.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *C. E. Svensson, Gustafsson* i Stensholm, *Enhörning, Dalberg, Abrahamsson, P. A. Larsson* och *Bodin*;

från andra kammaren: herrar *Borggren, Winkler, Bäcklund, Lovén, Wikström, Kloo, Heiding* och *Thore*.
